

การพัฒนาเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสเป็นรูปแบบ พื้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต

received 17 MAY 2021 revised 6 JUN 2022 accepted 7 JUN 2022

โสภณ ศุภวิริยากร

รองศาสตราจารย์

คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสนำมาประยุกต์
พื้นท์ (สีน้ำบาติกแบบระบาย) ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป และมีความเป็นเอกลักษณ์ของลวดลาย
ที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสได้อย่างเหมาะสม จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ เพื่อประเมินความพึงพอใจจากผลิตภัณฑ์
ผ้าแปรรูปโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม จำนวน 100 คน แล้วประเมินจากช่างเขียนลายผ้า
บาติกที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินการออกแบบลวดลาย (sketch design)
ต้นแบบที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์และการสร้างต้นแบบโดยประเมินจาก
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลายผ้าบาติก พบว่า ลวดลายกลุ่มลายหัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืช กลุ่มลาย
รัศมีโค้งวงกลมและกลุ่มลายสี่เหลี่ยมประกอบพญากุญแจ ทั้ง 3 ลาย ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชอบมากที่สุด
ทั้ง 3 ลาย ผู้วิจัยนำออกแบบใหม่เป็นลายร่วมสมัยมาประยุกต์เป็นลายอันหนึ่งอันเดียวกัน (ร่วมสมัย)
เป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ 4 ลวดลาย และในแต่ละลายประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋า
ผ้าม่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน แล้วนำให้ช่างผลิตผ้าบาติกประเมินผลจากงาน sketch design
จากผู้วิจัยออกแบบขึ้นมาใหม่ ช่างบาติกประเมินพบว่าลวดลายที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ลวดลายชิโนโปรตุกีส
ลายที่ 3 ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.4976) รองลงมาคือ ลายที่ 2 ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.6249) ส่วนผลการวิเคราะห์การ
ออกแบบและสร้างต้นแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญประเมิน พบว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าม่านหน้าต่าง
ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) นั่นคือ ลวดลายชิโนโปรตุกีส
(ร่วมสมัย) มีความเหมาะสมเป็นเอกลักษณ์และสวยงามเมื่อมาอยู่บนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกใน
จังหวัดภูเก็ต ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อนักศึกษา ผู้สนใจ
และบุคลากรในชุมชนด้านอาชีพการทำผ้าบาติกในภูเก็ตต่อไป

คำสำคัญ: การศึกษาและพัฒนา, เอกลักษณ์, ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส, ผ้าบาติก, ของที่ระลึก

Developing a Unique Pattern, the Pattern Displayed on the Sino-Portuguese Building is a Batik-Painted Pattern as a Souvenir Product in Phuket

Sopon Supaviriyakorn

Associate Professor,

Faculty of International Studies,

Prince of Songkla University, Phuket Campus

Abstract

The objective of this research was to develop a unique pattern that appeared on the Sino-Portuguese building and applied to paint on batik cloth as a processed product. To design and develop fabric products painted on batik cloth and there are 4 products that are suitable for the uniqueness of the patterns that appear on the Sino-Portuguese building to assess the satisfaction of the processed fabric products by collecting data from a sample of questionnaires of 100 people and evaluating by 3 technicians. To assess the design of the sketch design, the prototypes displayed on the Sino-Portuguese building that convey the uniqueness and the prototyping by expert assessment. Found that the columnar pattern, flower petal and plant leaf pattern. The group of hemispherical halo and rectangular motifs consisted of the 3 flora, the data from the sample group liked the most of the 3 patterns. The 4 patterns and the melt consisted of 4 products: bags, window curtains, pillowcases and bed linens. Then bring the batik fabric to evaluate the results of the work, Skecth Design, the color of the researcher designed a new Batik estimates found that the pattern with the highest average was the 3rd Sino-Portuguese pattern ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.=0.4976), followed by the second pattern ($\bar{X}$ = 4.24, S.D.=0.6249). The results of analysis of product design and prototyping by experts assessed that the products of window curtains, pillowcases and bed linens. There is the same level of satisfaction ($\bar{X}$ = 5.00, S.D.=0.00), that is, the Sino-Portuguese (contemporary) pattern is appropriate, unique and beautiful when placed on a batik product as a souvenir in Phuket Province. The results of this research, the researcher expects further academic benefits to students, interested parties and personnel in the batik-making career community in Phuket.

Keywords: Education and development, Identity, Patterns on the sino-portuguese building, Batik, Souvenirs

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

อาคารชิโนโปรตุกีส เป็นสถาปัตยกรรมที่มีความงามเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ยุคสมัยใหม่รวมถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในสมัยนั้น ดังนั้น “อาคารชิโนโปรตุกีส” (Sino-Portuguese) เริ่มขึ้นในแหลมมลายูในยุคสมัยแห่งจักรวรรดินิยมของตะวันตก เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2054 ชาวโปรตุเกสได้เข้ามาเผยแพร่ สร้างบ้านเรือนที่พักอาศัยโดยออกแบบสถาปัตยกรรมตามความรู้และประสบการณ์ ทำให้ผลงานสถาปัตยกรรมเหล่านั้นมีรูปแบบแนวตะวันตก ในขณะเดียวกันได้มีช่างจีนนำแบบแปลนของบ้านเรือนไปดำเนินการก่อสร้างใหม่ประกอบกับความเชื่อที่สืบเนื่องมาจากบริบททางสังคมของช่างชาวจีน ทำให้ผลงานก่อสร้างอาคารบ้านเรือนเปลี่ยนไปจากแบบแปลนที่ชาวโปรตุเกสได้วางไว้โดยช่างชาวจีนได้ตกแต่งลวดลายสัญลักษณ์รวมถึงลักษณะรูปแบบบางส่วนของตัวเองอาคารตามคติความเชื่อของจีนเกิดการผสมผสานกันระหว่างสถาปัตยกรรมโปรตุเกสและจีนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้นท่ามกลางของกลุ่ม 3 เชื้อชาติ ได้แก่ ชาวโปรตุเกส ชาวจีน และชาวมาเลเซีย ในดินแดนแหลมมลายู ต่อมาเมื่อชาวต่างชาติและชาวอังกฤษเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนแถบนี้ก็ได้ปรับปรุงรูปแบบของอาคารดังกล่าว โดยดัดแปลง และสอดแทรกรูปแบบรวมไปถึงลวดลายต่าง ๆ เพิ่มเติมลงไปในงานก่อสร้างตามแบบสถาปัตยกรรมสไตล์ชิโนโปรตุกีส

สถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสนี้จึงทำให้ชาวจีนจากแหลมมลายู ได้แก่ เกาะสิงคโปร์ เกาะปีนัง ชอบแสวงหาโชคลาภประกอบกับเป็นพ่อค้า เป็นผู้นำทางการค้าที่สำคัญมาค้าขาย และขยายมาสู่เกาะภูเก็ต แต่เดิมภูเก็ตเป็นแหล่งผลิตแร่ดีบุกแหล่งใหญ่ ดังนั้นพ่อค้าได้เข้ามาทำธุรกิจการค้าในเกาะภูเก็ตจำนวนมาก ความสัมพันธ์กับชาวจีนในปีนังและสิงคโปร์ ทำให้พ่อค้าชาวจีนที่ผสมผสานกับความเป็นตะวันตกค่อนข้างมาก ทั้งด้านการดำรงชีวิต วิธีการสร้างพลังอำนาจทางสังคม เศรษฐกิจ ค้าขายซึ่งกันและกัน จึงเกิดการสร้างบ้านเรือนผสมผสานพร้อมกับวัฒนธรรมตะวันตกจากปีนังเข้ามา เลียนแบบอาคารตะวันตก ออกแบบอาคารชิโนโปรตุกีสกลมกลืนได้ดี

ในรัชกาลที่ 5 สถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสจากปีนังสู่ภูเก็ตนั้น มีบุคคลสำคัญในการพัฒนาเมืองภูเก็ตเจริญทุกด้าน เช่น ด้านการวางผังเมืองภูเก็ตใหม่ คือ พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ถือว่าเป็นผู้นำที่พัฒนาเมืองภูเก็ตใหม่ในสมัยนั้น ลักษณะตัวอาคารชิโนโปรตุกีสส่วนใหญ่มักจะอยู่ถนนรัชฎา ถนนพังงา ถนนเยาวราช ถนนกระบี่ ถนนดีบุก ถนนกลาง และถนนเทพกระษัตรี จัดว่าเป็นย่านเมืองเก่าภูเก็ต

สำหรับลวดลายสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสมีลักษณะเด่นและเป็นเอกลักษณ์ คือ การตกแต่งด้านหน้าของอาคารเป็นลวดลายต่าง ๆ เช่น ตามผนัง ชุ่มประตูด้านต่าง ระเบียง เสา หรือหน้าจั่ว รูปแบบเอกลักษณ์ลวดลายตกแต่งอาคารชิโนโปรตุกีสมีความสำคัญต่อผู้พบเห็นทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมภูเก็ตได้ดี ดังนั้น ความสำคัญของรูปแบบลวดลายตกแต่งบนอาคารชิโนโปรตุกีส ซึ่งสามารถจัดรูปแบบออกได้ดังนี้ คือ (Tepsing & Wattanasin, 2002) ลวดลายหน้าอาคาร ประกอบด้วยอาคารชั้นบน ได้แก่

ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่องคูหา ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่องหน้าต่าง ลวดลายตกแต่งบริเวณเหนือหน้าต่าง ลวดลายตกแต่งบริเวณใต้หน้าต่าง ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง ลวดลายตกแต่งเพดานกันสาด ลวดลายตกแต่งระเบียง ลวดลายตกแต่งระเบียงหลังคา ลวดลายตกแต่งหน้าจั่ว อาคารชั้นล่าง ได้แก่ ลวดลายตกแต่งเสาข้างด้านหน้า ลวดลายตกแต่งช่องแสงเหนือหน้าต่าง ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง ลวดลายตกแต่งช่องแสงตีนหน้าต่าง ลวดลายตกแต่งบานประตู ลวดลายตกแต่งพื้นที่เหนือช่องโค้งทางเข้า

จากลวดลายตกแต่งที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และปัจจุบันภูเก็ตมีความเจริญรุ่งเรืองทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวประกอบกับคนในพื้นที่ภูเก็ตได้สร้างสรรค์งานศิลปะในรูปแบบหัตถกรรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และผู้มาเยือน ดังเช่น งานประเพณีของที่ระลึก ประเพณีผ้าบาติกที่เป็นผ้าชนิดหนึ่งที่มีกระบวนการผลิตด้วยมือ ถือเป็นอาชีพธุรกิจอย่างหนึ่งของชุมชนฝั่งอันดามัน ที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด ส่วนรูปแบบลักษณะเด่นของลวดลายของผ้าบาติกที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์นั้น พบว่า จังหวัดภูเก็ตนิยมเขียนลวดลายแหลมพรหมเทพ ลวดลายอาคารชิโนโปรตุกีส จังหวัดพังงานิยมเขียนลวดลายเขาตะปู ลวดลายเขาช้าง และจังหวัดกระบี่นิยมเขียนลวดลายดอกกล้วยไม้ ประเพณีพันธรรองเท้านารี ลวดลายนกแก้วแล้ว ลวดลายเขาขนาบน้ำ เป็นลวดลายที่มีจุดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละจังหวัดที่ปรากฏลงบนผืนผ้าบาติกโดยเฉพาะลวดลายบนเสื้อผ้าที่สวมใส่ (Supaviriyakorn, 2012, p. 199)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวมีการผลิตสินค้าด้านผ้าบาติกและมีชื่อเสียง จัดได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีจุดเริ่มต้นการเขียนผ้าบาติกแบบระบายหรือเพ้นท์ ขยายสู่จังหวัดใกล้เคียงในฝั่งอันดามัน และถือว่าเป็นงานหัตถกรรมโดดเด่นของจังหวัดภูเก็ตเป็นงานฝีมือที่ตอบสนองวิถีชีวิตของคนภูเก็ตและคนทั่วไปได้ดี (Sujakha, 2000, p. 147; Kuldarnongswiwat, 2000, p. 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกก็ยังคงมีการพัฒนาต่อไป ผู้วิจัยพบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกส่วนใหญ่จะคงเน้นการผลิตผ้าบาติกประเภทเสื้อผ้าสวมใส่ แต่ยังไม่มียุติภัณฑ์อื่น ๆ ในรูปแบบประเภทของใช้ของที่ระลึก เครื่องประดับตกแต่งที่มีลวดลายสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นจังหวัดภูเก็ตหรือลักษณะลวดลายจากสถาปัตยกรรมสไตล์ชิโนโปรตุกีส

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าแปรรูปพันธรรองเท้าให้มีความสวยงาม ประกอบกับผู้วิจัยได้เคยศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบลวดลายผ้าบาติกในกลุ่มจังหวัดอันดามัน เพื่อที่จะนำมาต่อยอดในประเด็นของลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส และสามารถนำไปใช้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกเพื่อเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนางานหัตถกรรมผ้าบาติกของจังหวัดภูเก็ต และเป็นการส่งเสริมสินค้าผ้าบาติกของชุมชนท้องถิ่น ยกย่องฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบลวดลายเอกลักษณ์ของอาคารชิโนโปรตุกีสในส่วนลวดลายที่ปรากฏของตัวอาคารนำมาออกแบบประยุกต์เพ้นท์ลงบนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลวดลายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสจังหวัดภูเก็ตและนำไปพัฒนาเป็นลวดลายผ้าบาติก (ผ้าพื้นท์)
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการออกแบบผ้าและลวดลายผ้าบาติก (พื้นท์) ที่สะท้อนเอกลักษณ์ลวดลายชิโนโปรตุกีส
3. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ประกอบการผ้าบาติก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยวิเคราะห์เอกลักษณ์และศึกษาลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส นำมาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์พื้นท์ลงบนผ้าบาติก โดยใช้เทคนิคการเขียนเทียนและระบายสีลงบนผ้าบาติกเพื่อใช้เป็นของที่ระลึกต้นแบบในการผลิตต้นแบบของงานวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์พัฒนาลวดลายที่เกิดจากลวดลายตัวอาคารสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีสของจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นลวดลายภายนอกของอาคารชั้นบนนำมาพัฒนาไปตามกระบวนการสร้างสรรค์เทคนิคงานบาติกเพื่อให้เกิดรูปแบบลวดลายลงบนผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกและนำมาสร้างเป็นต้นแบบชิ้นงานจริง ได้แก่ กระเป๋า ผ้ามาหน้าต่าง ปลอกหมอน ผ้าปูที่นอน เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ลวดลายที่สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นชิโนโปรตุกีส ดังนั้นต้นแบบดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกขายผลต่อผู้ใช้และผู้ประกอบการต่อไป นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิดตามแผนผังที่ 1 ดังนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกซึ่งสามารถแบ่งได้ (Silrattana, 1988) ดังนี้

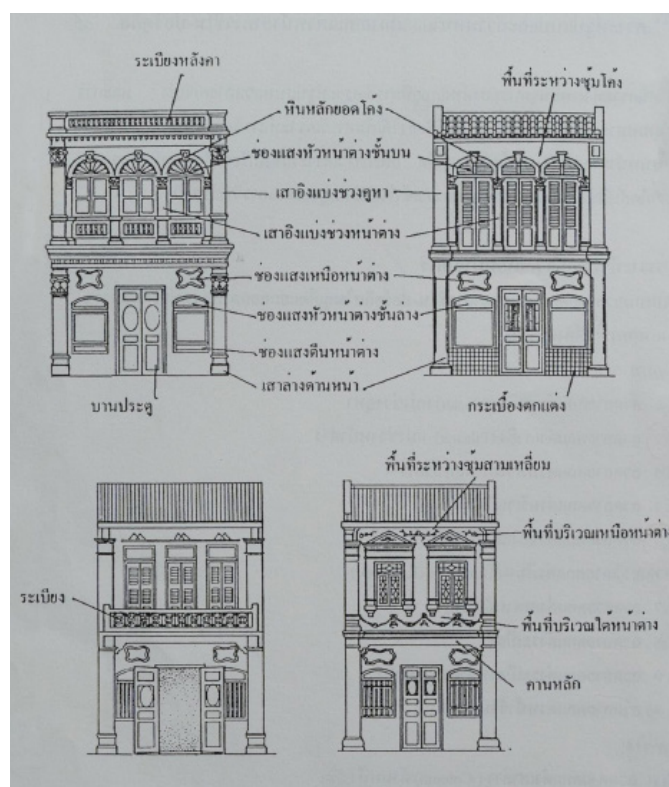
กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนผังที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 25/3/2018

จากกรอบแนวคิดผู้วิจัยได้ศึกษาลวดลายเอกลักษณ์ชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส รูปแบบลวดลายหน้าอาคาร (Tepsing & Wattanasin, 2002) ได้แก่ ลวดลายอาคารชั้นบน ของ ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง (กลุ่ม ลวดลายกลีบดอกไม้และใบพืช) ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (กลุ่ม ลวดลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม) และ ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (กลุ่ม ลวดลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพุกษา) สำหรับเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส เป็นรูปแบบลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโนโปรตุกีสในภูเก็ตแยกออกตามส่วนประกอบต่าง ๆ ของด้านหน้าอาคาร 2 ส่วน คือ 1. ส่วนชั้นบน มีชื่อเรียกต่าง ๆ ดังนี้ 1.1) ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงคูหา 1.2) ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง 1.3) ลวดลายตกแต่งบริเวณเหนือหน้าต่าง 1.4) ลวดลายตกแต่งบริเวณใต้หน้าต่าง 1.5) ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง 1.6) ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง 1.7) ลวดลายตกแต่งเพดานกันสาด 1.8) ลวดลายตกแต่งระเบียง 1.9) ลวดลายตกแต่งระเบียงหลังคา 1.10) ลวดลายตกแต่งหน้าจั่วหลังคา 2. ส่วนชั้นล่าง มีชื่อเรียกต่าง ๆ ดังนี้ 2.1) ลวดลายตกแต่งเสาข้างด้านหน้า 2.2) ลวดลายตกแต่งช่องแสงเหนือหน้าต่าง 2.3) ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง 2.4) ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง 2.5) ลวดลายตกแต่งบานประตู 2.6) ลวดลายตกแต่งพื้นที่เหนือช่องโค้งทางเข้า

ภาพที่ 1 ภาพแสดงส่วนต่าง ๆ ที่ใช้ตกแต่งลวดลาย

Note: From Tepsing & Wattanasin, 2002, p. 294

- การจัดการตามวัตถุประสงค์ในการสร้าง
- การจัดการตามวัสดุและเทคนิควิธีสร้าง
- การจัดการตามรูปลักษณะที่ปรากฏ
- การจัดการตามคุณค่าแห่งการนำไปใช้ และยังมีกรอบแนวคิดเนื้อหาการผลิตผ้าบาติกและการออกแบบลวดลายผ้า (Rojanaudomsat, 1993)
- การวางแผนการออกแบบลายผ้าบาติก
- เทคนิคการผลิตผ้าบาติก
- กระบวนการผลิต
- ทฤษฎีสีที่ใช้ในงานบาติก (Supaviriyakorn, 2008)
- ทฤษฎีสีของโคบายาชิ (Kobayashi, 1998)

ขอบเขตด้านการออกแบบและพัฒนา

ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพ้นท์บนผ้าบาติก จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ให้มีความเหมาะสมกับเอกลักษณ์ลวดลายตกแต่งหัวเสา ลวดลายตกแต่งเหนือหน้าต่างชั้นบน ของอาคารชิโนโปรตุกีส และ ประเมินผลิตภัณฑ์ผ้าเพ้นท์บาติก ที่มีต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าที่ออกแบบและพัฒนา นำไปเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์

ขอบเขตด้านพื้นที่

สำหรับด้านพื้นที่ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ส่วนด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้นใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 100 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสนำมาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์เพ้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกได้เหมาะสม โดยวิธีแบบเจาะจง ดังนี้ ผู้ที่ใช้ผ้าบาติกทั่วไปในอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ตและอำเภอเมืองกะทู้ จำนวน 50 คน และผู้ที่ใช้ผ้าบาติกในสถาบันของรัฐในจังหวัดภูเก็ตและอำเภอเมืองกะทู้ จำนวน 50 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาจากผู้ให้ข้อมูล จาก 100 คน ประเมินลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ โดยให้ช่างผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกโดยวิธีแบบเจาะจง จำนวน 3 ท่าน ที่มีประสบการณ์ 10 ปี ประเมินในกรอบเนื้อหา ด้าน ความเหมาะสมของลวดลายและการใช้สอย ด้านความสวยงาม ด้านความเป็นเอกลักษณ์ และด้านอื่น ๆ (ข้อเสนอแนะ) นอกจากนี้ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาประยุกต์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์โดยสร้างต้นแบบลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินใช้วิธีแบบเจาะจง (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ที่มีความรู้ด้านการออกแบบประเมิน จำนวน 3 ท่าน (ความคิดเห็น) การประเมินในกรอบเนื้อหา ด้านความเหมาะสมของลวดลายและการใช้สอย ด้านความสวยงาม และด้านความเป็นเอกลักษณ์

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลวดลายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส จังหวัดภูเก็ตและนำไปพัฒนาเป็นลวดลายผ้าบาติก (ผ้าเพ้นท์) 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการออกแบบผ้าและลวดลายผ้าบาติก (เพ้นท์) ที่สะท้อนเอกลักษณ์ลวดลายชิโนโปรตุกีส 3) เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้แก่กลุ่มประกอบการผ้าบาติก ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบ ลวดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่เป็นตัวแทนของประชากรของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ผู้ที่ใช้ผ้าบาติกทั่วไปในอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ตและอำเภอเมืองกะทู้ จำนวน 50 คน ผู้ที่ใช้ผ้าบาติกในสถาบันของรัฐในจังหวัดภูเก็ตและอำเภอเมืองกะทู้ จำนวน 50 คน โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส จากนั้นผู้วิจัยได้นำลวดลายจากความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างมาออกแบบลวดลายชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก แบบร่างแล้วให้ช่างเขียนบาติกประเมินเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์มาจำนวน 4 รูปแบบ ของผลิตภัณฑ์ แล้วผู้วิจัยได้นำแบบร่างผลิตภัณฑ์มาสร้างต้นแบบลวดลายลงบนผ้าบาติกจริง เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่ได้สร้างสรรค์ต่อไป หลังจากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลลวดลายเอกลักษณ์ชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสความต้องการของผู้ใช้เกี่ยวกับลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกประยุกต์ใช้เป็นของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายอาคารชิโนโปรตุกีส ตามกรอบแนวคิดของลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส เช่น ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง (ในประตึ้น ลวดลายกลีบดอกไม้และใบพืช) ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (ในประตึ้น ลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม) ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (ในประตึ้น ลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพญากษัตริย์) จากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน และเก็บข้อมูลจากความคิดเห็นเกี่ยวกับลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ จากการประเมินโดยช่างผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ต และประเมินต้นแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่สื่อถึงเอกลักษณ์ชิโนโปรตุกีส จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและออกแบบร่าง (Sketch Design) ต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่สื่อถึงเอกลักษณ์ชิโนโปรตุกีส จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ช่างผลิตผ้าบาติก และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จากความคิดเห็นในการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมสำหรับการประเมินการออกแบบร่าง (Sketch Design) และต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่สื่อถึงเอกลักษณ์ชิโนโปรตุกีสในจังหวัดภูเก็ต

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลและอภิปรายผล สรุปผลเพื่ออภิปรายแนวทางรูปแบบผลิตภัณฑ์การพัฒนาเอกลักษณ์ ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสเป็นรูปแบบเพ้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัด ภูเก็ต

การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้งานวิจัยได้ตาม วัตถุประสงค์ ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้เริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและผู้รู้ในการสร้างแบบสอบถามปลาย ปิดและปลายเปิด ซึ่งได้มาข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส นำมาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์เพ้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นของที่ระลึก และข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามที่ได้ ออกแบบและสร้างมาทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ก่อนนำชุดแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ แบบสอบถามสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างจริง (100 คน) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสนำมาประยุกต์ใช้กับ ผลิตภัณฑ์เพ้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกได้เหมาะสม จำนวน 100 คน โดย แบบสอบถาม เกี่ยวกับลวดลาย อาคารชิโนโปรตุกีส ตามกรอบแนวคิดของลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส ได้แก่ ลวดลายตกแต่งเสาอิง

แบ่งช่วงหน้าต่าง (ในประเด็น ลวดลายกลีบดอกไม้และใบพืช) ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (ในประเด็น ลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม) และลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (ในประเด็น ลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพูกษา) เครื่องมือที่ใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) แบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2. ต้นแบบร่างผลิตภัณฑ์ มาประยุกต์ใช้และออกแบบ (Sketch Design ต้นแบบ) จำนวน 4 แบบ (ผลิตภัณฑ์ เช่น กระเป๋าใส่เอกสาร ผ้า màn หน้าต่าง ปอดกหมอน ผ้าปูที่นอน) ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดย Sketch Design ต้นแบบ ให้ช่างผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกในจังหวัด ภูเก็ต จำนวน 3 ท่าน ประเมินรูปแบบ Sketch Design ที่ผู้วิจัยออกแบบ เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบประเมินค่า (Rating Scale)

3. ต้นแบบลายบนผ้าบาติกจริง นำรูปแบบ Sketch Design ต้นแบบ จำนวน 4 แบบ และสร้างต้นแบบลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ (ลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส) และให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน (แบบเจาะจง) ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจริงจำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบความคิดเห็นลวดลายผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปประเภทกระเป๋าใส่เอกสาร ผ้า màn หน้าต่าง ปกหมอน และผ้าปูที่นอน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินตามแบบประเมินค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งประเมินแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ้าบาติกที่สร้างขึ้นตามระดับความคิดเห็น 5 อันดับ ประกอบด้วย ระดับ 5 แปลความว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทนั้น มีระดับมากที่สุด ระดับ 4 มีระดับมาก ระดับ 3 มีระดับปานกลาง ระดับ 2 มีระดับน้อย และระดับ 1 มีระดับน้อยที่สุด จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วหลังจากนั้นนำผลประเมินหาค่าเฉลี่ยของคะแนนตามระดับความคิดเห็นของผู้ประเมินแปลความคะแนนเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้ ระดับความคิดเห็นของคะแนนค่าเฉลี่ยช่วง 4.21 – 5.00 หมายความว่ามากที่สุด ดังนั้นระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด ช่วง 3.41 – 4.20 หมายความว่ามาก ดังนั้นระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมาก ช่วง 2.61 – 3.40 หมายความว่าปานกลาง ดังนั้นระดับความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง ช่วง 1.81 – 2.60 หมายความว่าน้อย ดังนั้นระดับความคิดเห็นอยู่ระดับน้อย และค่าเฉลี่ยช่วง 1.00 – 1.80 หมายความว่าน้อยที่สุด ดังนั้นระดับความคิดเห็นอยู่ระดับน้อยที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้เครื่องมือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (MEAN) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำมาใช้ในการแปลผลจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ เก็บข้อมูลดังนี้ 1) จากภาคสนามโดยการสำรวจและเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากรูปแบบลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสประกอบกับข้อมูลเอกสาร โดยวิธีไปถ่ายภาพลวดลายอาคารชิโนโปรตุกีสย่านเมืองเก่าภูเก็ตเพื่อเตรียมการสร้างเครื่องมือในการวิจัย 2) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสจากความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามในความต้องการผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นของที่ระลึกและออกแบบให้สอดคล้องความเหมาะสมประยุกต์เป็นของที่ระลึกผ้าบาติก 3) เก็บข้อมูลจากการออกแบบลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสแล้วผู้วิจัยได้ออกแบบร่าง (Sketch Design) ชิ้นงานให้เหมาะสม สวยงาม สอดคล้องความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้แบบประเมินจากช่างบาติกประเมิน 3 ท่าน ประเมินด้านความเหมาะสมของลาย ด้านความสวยงาม และ 4) เก็บข้อมูลจากการสร้างต้นแบบจริงงานผลิตภัณฑ์ลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสแปรรูปเป็นของที่ระลึกบนผ้าบาติก เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประเมินด้านการนำไปใช้สอย ด้านความสวยงามเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

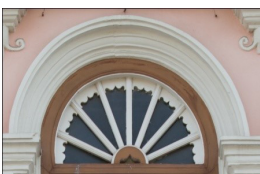
การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น วิเคราะห์จากข้อมูลด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถานที่จริง (บันทึกภาพ) วิเคราะห์จากผลของความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้เพื่อนำมาซึ่งลวดลายชั้นบนอาคารชิโนโปรตุกีสนำมาประยุกต์ออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต และนอกจากนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินจากช่างผลิตผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ตที่มีประสบการณ์ด้านอาชีพบาติกไม่น้อยกว่า 10 ปี และวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ลวดลายบนอาคารชิโนโปรตุกีสพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกของจังหวัดภูเก็ต และสรุปอภิปรายผลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารหนังสือ ตำรา งานวิจัย และลงพื้นที่จริง สัมภาษณ์และศึกษาวิเคราะห์เก็บข้อมูลโดยวิธีบันทึกภาพ และจัดบันทึกข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์สร้างแบบสอบถาม เพื่อที่จะได้ลวดลายความต้องการของผู้ใช้เกี่ยวกับลวดลายชิโนโปรตุกีสลงบนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึก จากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน ผลการวิจัย มีดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลลวดลายเอกลักษณ์ชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสความต้องการของผู้ใช้เกี่ยวกับลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกประยุกต์ใช้เป็นของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต พบว่า ลวดลายต่าง ๆ โดยการสอบถามเกี่ยวกับลวดลายของอาคารชิโนโปรตุกีส ในจังหวัดภูเก็ต ปรากฏว่า คนส่วนใหญ่เคยเห็นหรือรู้จักลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสในจังหวัดภูเก็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.9 และเมื่อพิจารณาลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง (ในประตึ้นหัวเสาปลายกลีบดอกไม้หรือใบพืช) ของอาคารชิโนโปรตุกีส คนส่วนใหญ่ชอบลาย B คิดเป็นร้อยละ 41.8 รองลงมาลาย A (ร้อยละ 39.8) และลาย C (ร้อยละ 18.4) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (ในประตึ้นลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม) คนส่วนใหญ่ชอบลาย E คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาลาย D (ร้อยละ 38.4) และ ลาย F (ร้อยละ 15.2) ตามลำดับ ส่วนลวดลายที่ตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (ในประตึ้นลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพุกษา) คนส่วนใหญ่ชอบลาย H คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาลาย G (ร้อยละ 46.5) และลาย I (ร้อยละ 6.1) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส ในจังหวัดภูเก็ต ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายชื่อ

1. ท่านเคยเห็นหรือรู้จักลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสในจังหวัดภูเก็ตหรือไม่		จำนวน	ร้อยละ
เคยเห็นหรือรู้จัก		90	90.9
ไม่เคยเห็นหรือไม่รู้จัก		9	9.1
2. ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง (ในประเด็น หัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืช) ของอาคารชิโนโปรตุกีส ท่านคิดว่าลวดลายใดที่สวยงามและเหมาะสมที่สุดในการพื้นที่ผ้าบาติก		จำนวน	ร้อยละ
	ภาพถ่าย หัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืชลาย A	39	39.8
	ภาพถ่าย หัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืชลาย B	41	41.8
	ภาพถ่าย หัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืชลาย C	18	18.4
3.ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (ในประเด็น ลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม) ของอาคารชิโนโปรตุกีส ท่านคิดว่าลวดลายใดที่สวยงามและเหมาะสมที่สุดในการพื้นที่ผ้าบาติก		จำนวน	ร้อยละ
	ภาพถ่ายลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลมลาย D	38	38.4
	ภาพถ่ายลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลมลาย E	46	46.5
	ภาพถ่ายลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลมลาย F	15	15.2

ตารางที่ 1 แสดงลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารซิโนโปรตุกีส ในจังหวัดภูเก็ต ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายชื่อ (ต่อ)

4. ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (ในประตุน ลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพฤษา) ของอาคารซิโนโปรตุกีส ท่านคิดว่าลวดลายใดที่สวยงามและเหมาะสมที่สุดในการพื้นที่ผ้าบาติก	จำนวน	ร้อยละ
 ภาพถ่ายลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพฤษาลาย G	46	46.5
 ภาพถ่ายลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพฤษาลาย H	47	47.5
 ภาพถ่ายลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพฤษาลาย I	6	6.1
Total	99	100.0

Note: From © Sopon Supaviriyakorn 25/3/2018

เมื่อพิจารณาเห็นได้ว่าเมื่อนำรูปแบบลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารซิโนโปรตุกีส มาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบพื้นที่บนผ้าบาติก เพื่อนำมาเป็นของที่ระลึก คนส่วนใหญ่มองว่า มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 94.9 และถ้านำมาออกแบบบนผืนผ้า คนส่วนใหญ่มองว่า ควรจะทำลวดลายให้เต็มผืนผ้า คิดเป็นร้อยละ 36.7 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการนำลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสมาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบพื้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจำแนกตามรายชื่อ

1. ถ้านำลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสในจังหวัดภูเก็ต มาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบพื้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต ท่านคิดว่าเหมาะสมหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	93	94.9
ไม่เหมาะสม	5	5.1
2. นำลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสในจังหวัดภูเก็ต มาออกแบบ (ประยุกต์) เป็นต้นแบบลงบนผ้าพื้นท์บาติก ท่านต้องการลักษณะอย่างไร	จำนวน	ร้อยละ
ลวดลายเต็มผืนผ้า	36	36.7
ลวดลายบริเวณชายผ้า	30	30.6
ลวดลายตรงกลางผ้า	31	31.6
อื่น ๆ	1	1.0
Total	98	100.0

Note: From © Sopon Supaviriyakorn 25/3/2018

เมื่อนำลวดลายต่าง ๆ มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก เพื่อเป็นของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต ผลการวิเคราะห์ พบว่าคนส่วนใหญ่ต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกประเภทกระเป๋าผ้าใส่เอกสาร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมา ต้องการผลิตภัณฑ์บาติกในรูปผ้าผ้าม่านหน้าต่าง (ร้อยละ 32.2) ชุดผ้าปูที่นอน เช่น ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ปลอกหมอนข้าง (ร้อยละ 14.6) และชุดเฟอร์นิเจอร์ เช่น เก้าอี้ โซฟา (ร้อยละ 8.8) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการนำลวดลายต่าง ๆ มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึก

ประเด็น	มากที่สุด		น้อย		ปานกลาง		น้อยที่สุด		ค่าเฉลี่ย mean	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ผ้าผ้าม่านหน้าต่าง	28	32.2	32	36.8	13	14.9	13	14.9	2.1494	1.05134
ประเภทชุดเฟอร์นิเจอร์ เช่น เก้าอี้ โซฟา	7	8.8	20	25.0	41	51.3	41	51.3	2.7250	1.82638
ประเภทชุดผ้าปูที่นอน เช่น ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ปลอกหมอนข้าง	12	14.6	14	17.1	20	24.4	36	43.9	2.9756	1.09967
ประเภทกระเป๋าผ้าใส่เอกสาร	51	59.3	13	15.1	5	5.8	17	19.8	1.8605	1.19964

Note: From © Sopon Supaviriyakorn 25/3/2018

จากการสอบถามเกี่ยวกับสีสันทันและขนาดลวดลาย ที่นำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต พบว่าคนส่วนใหญ่ต้องการสีที่กลมกลืนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาเป็นสีหลากหลายสี (25.8) ตั้งแต่ 2 สี (ร้อยละ 15.5) และสีเดียว (ต่างน้ำหนัก) (ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ ส่วนขนาดลวดลายที่คนส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด คือ ลายขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 74.2 ลายขนาดเล็ก (ร้อยละ 18.6) และลายขนาดใหญ่ (ร้อยละ 5.2) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

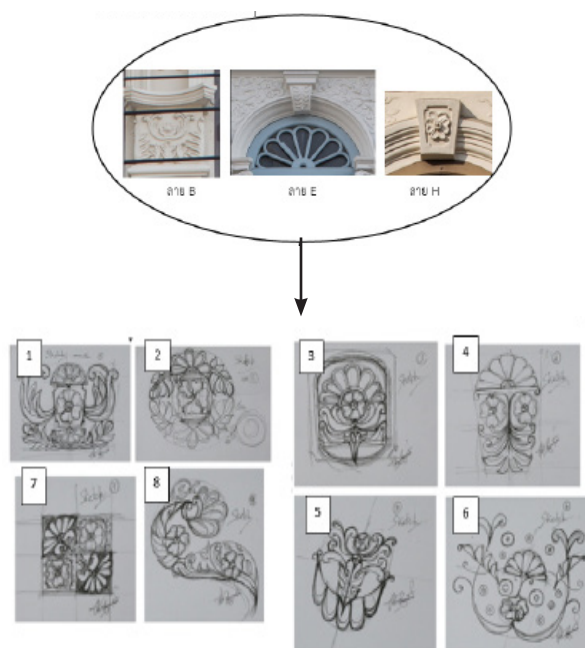
ตารางที่ 4 แสดงสีสันทันและลวดลายของผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต

เมื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต ท่านมีความต้องการสีสันทันแบบใด	จำนวน	ร้อยละ
สีเดียว (ต่างน้ำหนัก)	13	13.4
ตั้งแต่ 2 สี	15	15.5
สีกลมกลืน	43	44.3
สีหลากหลาย	25	25.8
อื่น ๆ	1	1.0
ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต ท่านมีความต้องการขนาดลายที่เหมาะสมแบบใด	จำนวน	ร้อยละ
ลายขนาดเล็ก	18	18.6
ลายขนาดกลาง	72	74.2
ลายขนาดใหญ่	5	5.2
อื่น ๆ	2	2.1
Total	97	100.0

Note: From © Sopon Supaviriyakorn 25/3/2018

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเมินการออกแบบลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ จากช่างผลิตผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ตแบบเจาะจง จำนวน 3 ท่าน (การพัฒนาและการออกแบบ)

จากผลการศึกษาข้อมูลลวดลาย (ดังตารางที่ 1 - 4) พบว่าลวดลายกลุ่มลายหัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืช (ลาย B ร้อยละ 41.8) กลุ่มลายรัศมีโค้งครึ่งวงกลม (ลาย E ร้อยละ 46.5) และกลุ่มลายสี่เหลี่ยมประกอบพูกษา (ลาย H ร้อยละ 47.5) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชอบมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยได้นำลวดทั้ง 3 (ลาย B ลาย E ลาย H) ขึ้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสนำมาออกแบบประยุกต์ผสมผสานให้กลมกลืนเป็นลวดลายใหม่ตัดทอนรูปร่างรูปทรงของลายใหม่เพื่อให้เหมาะสมในการเพ้นท์ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยการออกแบบร่างแบบ (Sketch Design) ใหม่ ที่ได้จากลาย B E H มาผสมผสานใหม่ได้ 8 ลาย ดังภาพ 1 - 8

ภาพที่ 2 การ Sketch แบบใหม่ ได้ ลาย 1-ลาย 8 จากภาพต้นแบบลาย B, E และ H

Note: From © Sopon Supaviriyakorn 19/4/2019

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกลายที่เห็นว่าเหมาะสม (ลาย 1-4) มาขยายแบบและแบบ Sketch Design สี ระบาย สีอีกครั้งเป็นผลิตภัณฑ์ 4 แบบลงบนผลิตภัณฑ์กระเป๋าสีเอกสาร ผลิตภัณฑ์ผ้าม่านหน้าต่าง ผลิตภัณฑ์ปลอกหมอน และผลิตภัณฑ์ผ้าปูที่นอน พบว่า ลวดลายซิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลายที่ 3 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, $s.d.=0.4976$) รองลงมาคือ ลายที่ 2 ($\bar{X}=4.24$, $s.d.=0.6249$) และลายที่ 4 ($\bar{X}=4.19$, $s.d.=0.6016$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินการออกแบบลวดลายซิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) จาก Sketch Design สี จากช่างผลิตผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ต 3 ท่าน

ผู้แสดงความ ความเห็น	ลายที่ 1		ลายที่ 2		ลายที่ 3		ลายที่ 4	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
คนที่ 1	2.86	0.8997	4.29	0.4880	4.29	0.4880	4.00	0.5774
คนที่ 2	4.14	0.3780	4.57	0.5345	5.00	0.0000	4.57	0.5345
คนที่ 3	3.57	0.5345	3.86	0.6901	4.57	0.5345	4.00	0.5774
เฉลี่ย	3.52	0.8136	4.24	0.6249	4.62	0.4976	4.19	0.6016

Note: From © Sopon Supaviriyakorn 25/3/2018

ลวดลาย (ร่างต้นแบบ) ซิโนโปรตุกีส ลายที่ 1-4 ลงบนกระเป๋า ผ้าม่านหน้าต่าง ผ้าปลอกหมอน และ ผ้าปูที่นอน ผู้วิจัยได้ให้ช่างเขียนผ้าบาติกประเมินภาพร่างต้นแบบสี ดังภาพลายที่ 1 – ลายที่ 4

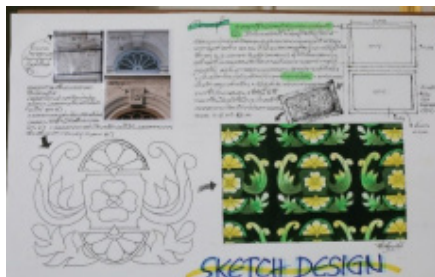
ลายที่ 1

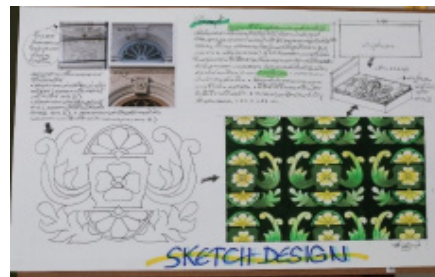
ภาพที่ 3 แบบร่างกระเป๋า

ภาพที่ 4 แบบร่างผ้าม่านหน้าต่าง

ภาพที่ 5 แบบร่างปลอกหมอน

ภาพที่ 6 แบบร่างผ้าปูที่นอน

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 18/10/2019

ลายที่ 2

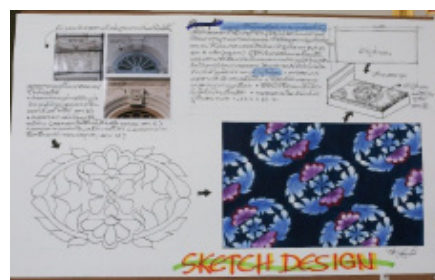
ภาพที่ 7 แบบร่างกระเป๋า

ภาพที่ 8 แบบร่างผ้าม่านหน้าต่าง

ภาพที่ 9 แบบร่างปลอกหมอน

ภาพที่ 10 แบบร่างผ้าปูที่นอน

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 18/10/2019

ลายที่ 3

ภาพที่ 11 แบบร่างกระเป๋า

ภาพที่ 12 แบบร่างผ้าผ่านหน้าต่าง

ภาพที่ 13 แบบร่างปลอกหมอน

ภาพที่ 14 แบบร่างผ้าปูที่นอน

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 18/10/2019

ลายที่ 4

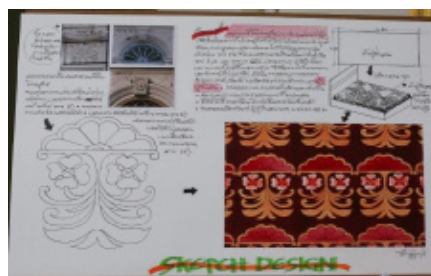
ภาพที่ 15 แบบร่างกระเป๋า

ภาพที่ 16 แบบร่างผ้าผ่านหน้าต่าง

ภาพที่ 17 แบบร่างปลอกหมอน

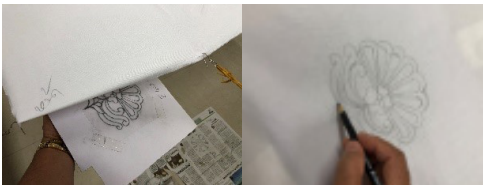
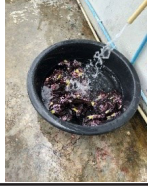
ภาพที่ 18 แบบร่างผ้าปูที่นอน

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 18/10/2019

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินต้นแบบลวดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีส จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลายผ้าบาติก โดยวิธีแบบเจาะจง 3 ท่าน (รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างต้นแบบจริงลงบนผ้าบาติก)

ผลจากการประเมินการออกแบบลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) จาก Sketch Design จากช่างออกแบบเขียนผ้าบาติกจำนวน 3 ท่าน แล้ว ผลพบว่าลายที่ 3 มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, $s.d.=0.4976$) ดังตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้นำลวดลายที่ 3 (ภาพ Sketch Design ที่ 11-14) นำมาสร้างต้นแบบลงบนผ้าบาติกตามกระบวนการสร้างสรรค์งานบาติก ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมิน ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ กระเป๋าม่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน ผู้วิจัยผลิตต้นแบบ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงขั้นตอนการเขียนลายบนผ้าบาติกเพื่อทำเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ (ลวดลายชิโนโปรตุกีสร่วมสมัย)

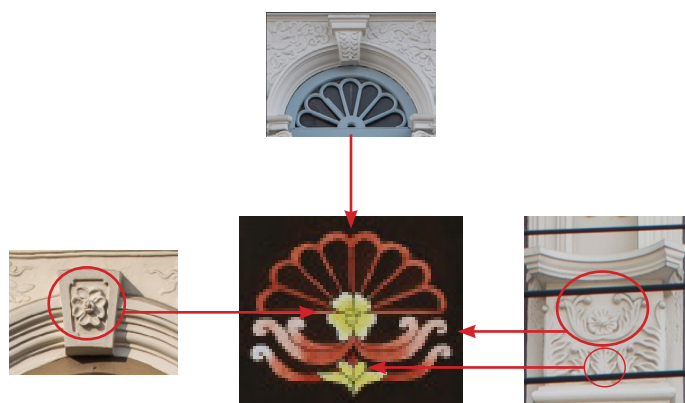
ขั้นตอน	ภาพประกอบ
1.เขียนแบบลายขยายเท่าของจริงลงบนกระดาษแข็งหรือกระดาษลอกลายแล้วลอกลงบนผ้า	
2. ชีงผ้าบนกรอบไม้หรือเฟรมไม้ หลังจากนั้นนำแบบวางใต้ผ้าและร่างด้วยดินสอ 6 B แล้วจึงเขียนเทียนลงบนผ้าตามลายที่ร่างไว้ด้วยดินสอ 6 B	
3. ระบายสีลงบนลวดลาย (สีกลมกลืน) เช่น โทนสีน้ำตาล	
4. เมื่อสีแห้งสนิทพ่นน้ำยาเคลือบ (กันสีตก) โขเทียมซิลิเกตโดยวิธีระบายหรือแช่ผ้าลงในถังน้ำยาเคลือบ และทิ้งไว้ 8 – 12 ชั่วโมง	
5. หลังจากนั้นนำผ้าไปซักน้ำเปล่าเพื่อต้องการให้น้ำยาเคลือบออกให้หมด	

ตารางที่ 6 แสดงขั้นตอนการเขียนลายบนผ้าบาติกเพื่อทำเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ (ลวดลายชิโนโปรตุกีสร่วมสมัย) (ต่อ)

ขั้นตอน	ภาพประกอบ
6. แล้วนำไปต้มน้ำเดือด 100 องศา เพื่อขจัดเทียนออกให้หมด (ควรใส่น้ำยาขจัดเทียนลงไปต้มน้ำเดือดพอประมาณ หรือเติมผงซักฟอกก็ได้)	
7. นำมาซักน้ำสะอาด (เหมือนซักผ้าทั่วไป) แล้วนำไปผึ่งแดด ลม เมื่อแห้งจึงนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ (4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋าใส่เอกสาร ผ้า màn หน้าต่าง ปлокหมอน และผ้าปูที่นอน)	

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 25/10/2019

ผลการออกแบบต้นแบบลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลายที่ 3 ลงบนผ้าบาติกเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บาติกประเภทกระเป๋าใส่เอกสาร ผ้า màn ปлокหมอน และผ้าปูที่นอน ผู้วิจัยผลิตจริงประกอบต้นแบบที่สมบูรณ์ ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 ที่มาลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลายที่ 3 ได้พัฒนาใหม่

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 27/10/2019

ภาพที่ 18 ต้นแบบกระเป๋าใส่เอกสาร

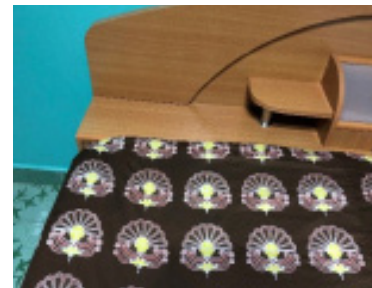

ภาพที่ 19 แบบผ้าผ้าม่านหน้าต่าง

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 27/10/2019

ภาพที่ 20 ต้นแบบปลอกหมอน

ภาพที่ 21 ต้นแบบผ้าปูที่นอน

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 27/10/2019

ดังนั้นผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินต้นแบบลวดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นบนอาคารชิโนโปรตุกีส จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลายผ้าบาติก โดยวิธีแบบเจาะจง 3 ท่าน (รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างต้นแบบจริงลงบนผ้าบาติก) พบว่า ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าผ้าม่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน ($\bar{X}=5.00$, $sd=0.00$) นั่นคือ ลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) มีความเหมาะสมเป็นเอกลักษณ์และสวยงามเมื่อมาอยู่บนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกในจังหวัดภูเก็ต ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงความคิดเห็นการประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกลดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏบนอาคารบน ซิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลายที่ 3 ประเภทกระเป๋า ผ้าผ่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอนจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบลายผ้าบาติก 3 ท่าน

ประเด็น	N	ผลิตภัณฑ์ กระเป๋า		ผลิตภัณฑ์ประเภท ผ้าผ่านหน้าต่าง		ผลิตภัณฑ์ ปลอกหมอน		ผลิตภัณฑ์ประเภท ผ้าปูที่นอน	
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ใช้สอย									
ความสะดวกในการใช้งาน	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ความเหมาะสมของผู้ใช้งาน	3	5.00	0.00	5.0	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ความปลอดภัยในการใช้งาน	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
การดูแล รักษา	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ความทนทาน	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ความสวยงาม / เอกลักษณ์									
ความเหมาะสมของลวดลาย	3	4.33	0.58	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ความมีเอกลักษณ์ของลวดลาย	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
สีสันทสวยงามและเหมาะสม	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
เส้นเทียนมีความสวยงาม	3	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ขนาดลวดลายมีความเหมาะสม	3	4.33	0.58	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
ผลิตภัณฑ์แปรรูปมีคุณค่า	3	4.66	0.58	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00
รวม		4.85	0.36	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00

สรุปผลการวิจัย

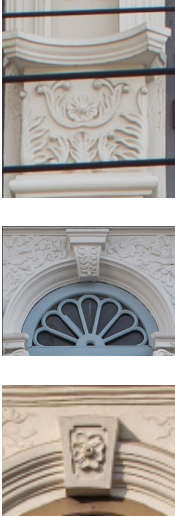
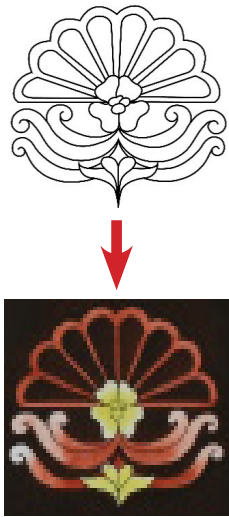
คนส่วนใหญ่เคยเห็นหรือรู้จักลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีสในจังหวัดภูเก็ตมาก (ร้อยละ 90.9) และเมื่อพิจารณาลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง (ในประเด็นหัวเสาลายกลีบดอกไม้หรือใบพืช) ของอาคารชิโนโปรตุกีส คนส่วนใหญ่ชอบลาย B (ร้อยละ 41.8) ลาย A (ร้อยละ 39.8) และลาย C (ร้อยละ 18.4) สำหรับลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (ในประเด็นลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม) คนส่วนใหญ่ชอบลาย E (ร้อยละ 46.5) รองลงมาลาย D (ร้อยละ 38.4) และ ลาย F (ร้อยละ 15.2) ส่วนลวดลายที่ตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (ในประเด็นลายแบบสี่เหลี่ยมประกอบพุกษา) คนส่วนใหญ่ชอบลาย H (ร้อยละ 47.5) รองลงมาลาย G (ร้อยละ 46.5) และลาย I (ร้อยละ 6.1) สำหรับประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำรูปแบบลวดลายอาคารชั้นบนชิโนโปรตุกีสมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเพื่อเป็นของที่ระลึกจังหวัดภูเก็ต ผลการวิเคราะห์พบว่าคนส่วนใหญ่ต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกประเภทกระเป๋าผ้าใส่เอกสาร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมา ต้องการผลิตภัณฑ์บาติกในรูปผ้าผืนหน้าต่าง (ร้อยละ 32.2) ชุดผ้าปูที่นอน เช่น ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ปลอกหมอนข้าง (ร้อยละ 14.6) และชุดเฟอร์นิเจอร์ เช่น เก้าอี้โซฟา (ร้อยละ 8.8) ส่วนในประเด็นของสีสันทันและขนาดของลายผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการสีที่กลมกลืนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาเป็นสีหลากหลาย (25.8) ตั้งแต่ 2 สี (ร้อยละ 15.5) และสีเดียว (ต่างน้ำหนักร) (ร้อยละ 13.4) ตามลำดับ ส่วนขนาดลวดลายที่คนส่วนใหญ่ชอบมากที่สุด คือ ลายขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 74.2 ลายขนาดเล็ก (ร้อยละ 18.6) และลายขนาดใหญ่ (ร้อยละ 5.2)

ตารางที่ 8 ต้นแบบภาพถ่ายลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส

ต้นแบบภาพถ่ายลวดลายชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส		
ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง (กลุ่มลวดลายกลีบดอกไม้และใบพืช)	ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง (กลุ่มลวดลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม)	ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (กลุ่มลวดลายสี่เหลี่ยมประกอบพุกษา)
 ลาย B ร้อยละ 41.8	 ลาย E ร้อยละ 46.5	 ลาย H ร้อยละ 47.5

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 25/10/2019

ตารางที่ 9 การออกแบบและการพัฒนาลวดลายใหม่ (ร่วมสมัย)

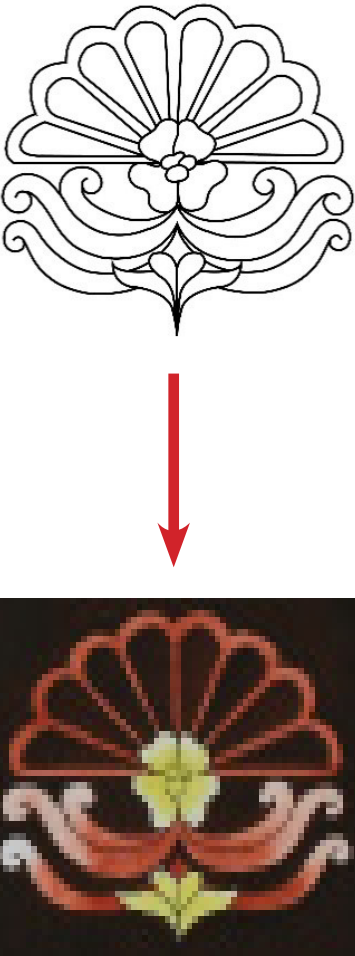
การออกแบบและการพัฒนาลวดลายใหม่ (ร่วมสมัย)	
ต้นแบบจากภาพถ่ายชั้นบนอาคารชิโนโปรตุกีส	พัฒนาลวดลายใหม่ (ชิโนโปรตุกีสร่วมสมัย)
 นำลายทั้ง 3 กลุ่ม มาออกแบบผสมผสานให้เป็นเพียงลายเดียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยตัดทอนรูปแบบใหม่	 ลายที่ 3

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 25/10/2019

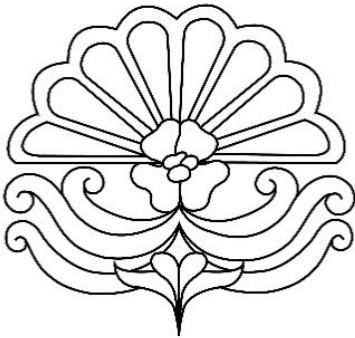
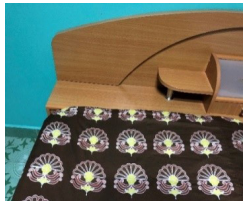
การออกแบบลวดลายที่ปรากฏบนอาคารชิโนโปรตุกีสที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ ความคิดเห็น จากช่างผลิตผ้าบาติกในจังหวัดภูเก็ต โดยออกแบบใหม่ คือ 1) ลวดลายกลุ่มลายหัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืช 2) กลุ่มลายรัศมีโค้งครึ่งวงกลม และ 3) กลุ่มลายสี่เหลี่ยมประกอบพญากษัตริย์ ทั้ง 3 ลาย ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชอบมากที่สุด เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าลายชิโนโปรตุกีส ลายที่ 3 ลวดลายที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ลวดลายชิโนโปรตุกีส ลายที่ 3 ($\bar{X}=4.62$, $s.d.=0.4976$) รองลงมาคือ ลายที่ 2 ($\bar{X}=4.24$, $s.d.=0.6249$) และลายที่ 4 ($\bar{X}=4.19$, $s.d.=0.6016$) ช่างให้ความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสม

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินต้นแบบลวดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏบนอาคารบนชิโนโปรตุกีสจากผู้เชี่ยวชาญสรุปว่าลวดลายชิโนโปรตุกีส ลายที่ 3 (ร่วมสมัย) มีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นต้นแบบในการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก 4 ประเภท ได้แก่ กระเป๋าใส่เอกสาร ผ้า màn หน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน ซึ่งผู้วิจัยได้ผลิตต้นแบบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินต้นแบบชิ้นงานจริงสรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า màn หน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน นั่นคือ ลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) มีความเหมาะสมเป็นเอกลักษณ์และสวยงามเมื่อมาอยู่บนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกของจังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 10 ลวดลายและผลิตภัณฑ์ต้นแบบชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลงบนผ้าบาติก

ลวดลายและผลิตภัณฑ์ต้นแบบชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลงบนผ้าบาติก	
ลวดลายชิโนโปรตุกีสลายใหม่ (ร่วมสมัย) ลายที่ 3	ลวดลายต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก
	กระเป๋าใส่เอกสาร การวางลายเป็นลักษณะเต็มผืน การวางลายแบบซ้ำแน่นอน สีสนักกลมกลืนเลือกใช้สีน้ำตาลเป็นหลัก ขนาด 0.38 X 0.40 X 0.10 ม. (สูง X กว้าง X ลึก) สายสะพาย 0.30 ม. (ยาว 30 ซม.)
	ผ้าม่านหน้าต่าง การวางลายเป็นลักษณะเต็มผืน การวางลายแบบซ้ำแน่นอน สีสนักกลมกลืนเลือกใช้สีน้ำตาลเป็นหลัก ขนาด 1.58 X 1.80 ม. (ขนาดของหน้าต่าง แต่ผ้าม่านบาติกต้องใช้ผ้า 2 เท่าอย่างน้อย) ด้านบนมีเจาะห่วงพลาสติก พร้อมท่อพลาสติกสำหรับแขวน

ตารางที่ 10 ลวดลายและผลิตภัณฑ์ต้นแบบชิโนโปรตุเกส (ร่วมสมัย) ลงบนผ้าบาติก (ต่อ)

ลวดลายและผลิตภัณฑ์ต้นแบบชิโนโปรตุเกส (ร่วมสมัย) ลงบนผ้าบาติก	
ลวดลายชิโนโปรตุเกสลายใหม่ (ร่วมสมัย) ลายที่ 3	ลวดลายต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก
 	ปลอกหมอน การวางลายเป็นลักษณะเต็มผืน การวางลายแบบซ้ำแนวเฉียง สีสนักกลมกลืนเลือกใช้สีน้ำตาลเป็นหลัก ขนาด 0.45 X 0.70 ม. (กว้าง X ยาว) รอบๆ ปลอกหมอนทั้งสี่ด้าน ตกแต่งเย็บแบบจีบระบาย กว้าง 0.08 ม. และตกแต่งช่องใส่หมอนด้วยซิป
	ผ้าปูที่นอน การวางลายเป็นลักษณะเต็มผืน การวางลายแบบซ้ำแนวนอน สีสนักกลมกลืนเลือกใช้สีน้ำตาลเป็นหลัก ขนาด 1.22 X 1.88 ม. (กว้าง X ยาว) ใช้เตียง 3 X 6 ฟุต

Note: From © Sapon Supaviriyakorn 25/10/2019

อภิปรายผล

สำหรับประเด็นที่นำลวดลายอาคารชั้นบนของอาคารชิโนโปรตุกีส มาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบพื้นทึบบนผ้าบาติก เพื่อนำมาเป็นของที่ระลึก พบว่า คนส่วนใหญ่มองว่า มีความเหมาะสมมาก และถ้านำมาออกแบบบนผืนผ้า คนส่วนใหญ่มองว่า ควรจะทำลวดลายให้เต็มพื้นผ้า นั้นสอดคล้องกับ นันทา โรจนอดุมศาสตร์ (Rojanaudomsat, 1993, p. 77-78) ได้กล่าวว่า การกำหนดขนาดของผ้าบาติกบนผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปตามท้องตลาด มี 3 รูปแบบ คือ ขนาดของผ้าพันคอ ผ้าบาติกเคหะสิ่งทอ และขนาดของผ้าชิ้น เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าลวดลายควรจะวางลายบนผ้านั้น ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ขนาดลายของผลิตภัณฑ์เป็นลายที่เต็มผืนของผ้า

ส่วนการนำรูปแบบลวดลายอาคารชั้นบนชิโนโปรตุกีสมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเพื่อเป็นของที่ระลึก จังหวัดภูเก็ตคนส่วนใหญ่ต้องการผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกประเภทกระเป๋าใส่เอกสาร มากที่สุด รองลงมา ผ้าม่าน หน้าต่าง ชุดผ้าปูที่นอน เช่น ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ปลอกหมอนข้าง และชุดเฟอร์นิเจอร์ เช่น แก้วโซฟา ซึ่งสอดคล้องกับ ประเสริฐ ศีลรัตน (Silrattana, 1988, p. 27) กล่าวว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งสามารถจัดแบ่งได้ 4 รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ได้แก่ 1) การจัดการตามวัตถุประสงค์ในการสร้าง 2) การจัดการตามวัสดุและเทคนิควิธีสร้าง 3) การจัดการตามรูปลักษณะที่ปรากฏ 4) การจัดการตามคุณค่าแห่งการนำไปใช้ ดังนั้น ผลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ที่ต้องการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งสอดคล้องตามข้อ 4) การจัดการตามคุณค่าแห่งการนำไปใช้ เป็นการผลิตที่ไปใช้ที่สำคัญ เช่น ของที่ระลึกประเภทบริโภคของที่ระลึกประเภทใช้สอย ของที่ระลึกประเภทตกแต่ง ของที่ระลึกประเภทวัตถุทางศิลปะ เป็นต้น สรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์กระเป๋าใส่เอกสาร ผ้าม่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน เป็นของที่ระลึกประเภทใช้สอยในชีวิตประจำวัน

ส่วนในประเด็นของสีและขนาดของลายผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการสีที่กลมกลืนมากที่สุด รองลงมา เป็นสีหลากหลาย ตั้งแต่ 2 สี และสีเดียว (ต่างน้ำหนัก) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในด้านของสีในการผลิตผลิตภัณฑ์เป็นของที่ระลึกนั้นผู้ตอบแบบสอบถามต้องการสีกลมกลืน โดย โสภณ ศุภวิริยากร (Supaviriyakorn, 2008, p. 34) กล่าวว่า โครงสีของสีกลมกลืนเป็นการวางโครงสร้างที่สำคัญที่สุดในการออกแบบและภาพให้เกิดความสวยงามได้ คือ สีที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีความกลมกลืนซึ่งกันและกันในแม่สีวรรณะร้อนหรือสีที่มีความใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับทฤษฎีสีของชิเกโนบุ โคบายาชิ (Kobayashi, 1998) ได้อธิบายไว้ว่ากลุ่มสีสื่อความหมายด้านอารมณ์ความรู้สึกจำนวน 180 คำ ทำการกำหนดตำแหน่งสีเฉพาะของสีที่ปรากฏในวัตถุที่ต้องการหาโดยนำมาเชื่อมโยงชุดสีตามทฤษฎีสีแม่สีวรรณะ เช่น กลุ่มสีน้ำตาล ที่ให้ความรู้สึกเข้มแข็ง ธรรมชาติ และความลงตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ใจภักดิ์ บุรพเจตนา (Burapajatana, 2016, p. 146) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทของที่ระลึกของชุมชนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย พบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ การออกแบบลายประยุกต์จากโครงสร้างลายดั้งเดิมโดยลดรายละเอียดของลายและใช้ กลุ่มสีใหม่ให้มีความกลมกลืนเหมาะสม ได้แก่ หมอนอิงรูปสามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยม กระเป๋าสามเหลี่ยมและห้าเหลี่ยม และกล่องผ้าอเนกประสงค์ เป็นต้น ลายผ้าส่วนใหญ่มีลายเป็นลักษณะขนาดกลาง เหมาะสมในการผลิตของที่ระลึก ได้แก่

กระเป๋าสีเอกสาร ผ้าผ่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน ซึ่งสอดคล้องคำกล่าวของดุขฎฐนทรรชุน (Sontararachon, 1988, p. 58) ได้กล่าวว่า การวางแผนการออกแบบผ้าบาติกนั้นเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ ลวดลายผ้าบาติกมีความสวยงามและลงตัวกับผ้าให้น่าสนใจยิ่งขึ้นซึ่งองค์ประกอบในส่วนนี้

การประเมินผลจากงาน Sketch Design สี จากผู้วิจัยออกแบบขึ้นมาใหม่ (ลายร่วมสมัย) ลายชิโนโปรตุกีส ลายที่ 3 (ร่วมสมัย) จากความคิดเห็นของช่างบาติกที่ชอบมากที่สุด คือ ลวดลายชิโนโปรตุกีสลายที่ 3 รองลงมา คือ ลายที่ 2 และลายที่ 4 นั้นแสดงให้เห็นว่าช่างบาติก (ผู้เชี่ยวชาญ) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ลวดลายที่เหมาะสม กับผลิตภัณฑ์ทั้ง 4 และเมื่อออกแบบ Sketch Design สี มาแล้วมีความเหมาะสม คือ ลวดลายที่ 3 เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า ลายที่ 3 ช่างผลิตผ้าบาติก ชอบมากที่สุด เนื่องจากลายที่ผู้วิจัยออกแบบได้นำลวดลาย หัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพืช ลายรัศมีโค้งครึ่งวงกลม และลายสี่เหลี่ยมประกอบพฤษกา มาพัฒนาตัดทอน รูปร่าง รูปทรงเป็นรูปแบบใหม่ มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวตามหลักการออกแบบและการสร้างลายผ้าบาติก โดยนำ หลักการออกแบบของดุขฎฐนทรรชุน (Sontararachon, 1988, p. 64) ในเรื่องของการออกแบบลายในลักษณะ ซ้ำ กล่าวคือการออกแบบโดยวิธีซ้ำเป็นการใช้เส้นอย่างเดียวกันหรือใช้แม่ลายอย่างเดียวกันแล้วจัด องค์ประกอบให้มีระยะวางเนื้อที่ ช่องไฟได้ระเบียบได้จังหวะ จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ Sketch Design สี เป็นลายซ้ำทั้งผืนของผลิตภัณฑ์ ลายที่ 3 ที่สื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของลวดลายชิโนโปรตุกีสแบบร่วมสมัย ได้แก่ กระเป๋า ผ้าผ่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน มากที่สุด

การประเมินต้นแบบลวดลายเอกลักษณ์ที่ปรากฏบนอาคารบนชิโนโปรตุกีสจากผู้เชี่ยวชาญ ผลิตภัณฑ์ประเภท ผ้าผ่านหน้าต่าง ปลอกหมอน และผ้าปูที่นอน มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน นั่นคือ ลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วม สมัย) มีความเหมาะสมเป็นเอกลักษณ์และสวยงามเมื่อมาอยู่บนผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเป็นของที่ระลึกของจังหวัด ภูเก็ต เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวตามผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินลวดลายชิโนโปรตุกีส (ร่วมสมัย) ลายที่ 3 เป็นลวดลายที่มีความเหมาะสมในการผลิตเป็นต้นแบบชิ้นงานจริงแปรเป็นรูปผลิตภัณฑ์เป็นของที่ระลึก ลงบนผ้าบาติก ไม่ว่าเรื่องของการนำไปใช้ เช่น ความสะดวกในการใช้งาน ความเหมาะสมของผู้ใช้ ความปลอดภัย การดูแลรักษา และความทนทานของชิ้นงานต้นแบบ มีความเหมาะสมมาก ส่วนด้านความสวยงามและความเป็น เอกลักษณ์ของความเป็นภูเก็ตนั้นลวดลายมีความสวยงาม เหมาะสมสื่อได้ชัดเจนรวมทั้งขนาด สีสนของลวดลาย มีความเหมาะสมมาก ทั้งเรื่องของเส้นเทียนหรือลายมีความสวยงามเช่นกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรส่งเสริมหรือพัฒนารูปแบบลวดลายชินโพรตุกิร่วมสมัยเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกประเภทอื่น ๆ ให้มีความหลากหลายมากขึ้น
2. ลวดลายชินโพรตุกิร่วมสมัยในด้านสีสันทัน ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์กับสภาพแวดล้อมของการตกแต่ง และประโยชน์ใช้สอยร่วมกัน
3. ผลงานของผู้วิจัยด้านลวดลายชินโพรตุกิร่วมสมัยควรร่วมมือกับผู้ประกอบการในการเผยแพร่เพื่อคงความเอกลักษณ์งานบาติกในจังหวัดภูเก็ตต่อไป
4. หน่วยงานของรัฐ และเอกชน ควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบลวดลายชินโพรตุกิร่วมสมัยเป็นผลิตภัณฑ์ ร่วมกันเผยแพร่ และต่อยอดในชุมชน ท้องถิ่นให้แพร่หลาย

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

ควรนำลวดลายเอกลักษณ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปต่อยอดโดยเสนอในรูปแบบโครงการอบรมถ่ายทอดให้ผู้ประกอบการแก่ชุมชน หรือเสนอผลงานจากการวิจัยการพัฒนาลวดลายชินโพรตุกิร่วมสมัยแก่ผู้ผลิตงาน เช่น บริษัทสิ่งทอ มาเป็นผู้สนับสนุนหรือขายลิขสิทธิ์ ในการดำเนินการต่อยอด

References

- Burapajatana, J. (2016). Kānphatthanā Phalittaphan Sing Thō Praphēt Khōng Thīralūk Khōng Chumchon Bān Hāt Līeo Čhangwat Sukhōthai [Development of Souvenir Textile Products of Ban Had Seao,Sukhothai]. *Journal of Art architecture Naresuan University*, 7(1), 146.
- Kobayashi, S. (1998). *khanlǎlit [Colorist]*. Japan: Kodansha International Ltd.
- Kuldamromgwiwat, T. (2000). *Prapheī Læ Laksana Rūpbæp Lūatlaī Bon Phalittaphanbātik Thī PhūsūLæ Theknik Čhængphañit Nai Kañtham Phā Bātik Nai Čhangwat Phuket [Types and characteristic of ornament batik products and commercial techniques that custom made in batik making in Phuket Province]*. Research Report. Phuket: Phuket Rajabhat Institute.
- Rojanaudomsat, N. (1993). *Kañtham Phā Bātik [Making batik cloth]*. Bangkok: O.S. Printing House.
- Sujakha, S. (2000). *Phuā Khwaīmkhaočhai Phæñdin PhuKet [To understand the land of Phuket]*. Bangkok: Documentary.
- Supaviriyakorn, S. (2008). *Kānsāng San Ngān Bātik [Batik creative Art]*. Phuket: Faculty of Technology and Environment.
- Supaviriyakorn, S. (2012). Rūpbæp Lūatlaī Phā Bātik Nai Klum Čhangwat ‘andāman [Designs on Batik Cloth in Andaman Provinces]. *Songkhla Nakarin Journal Social Science and Humanities*, 18(4), 187-210.
- Sontararachon, D. (1988). *Kaŋ ‘ōkbæp Lāl Phim Pha [Fabric print design]*. Bangkok: O.S. Printing House.
- Silrattana, P. (1988). *Khōng Thīralūk [Souvenir]*. Bangkok: O.S. Printing House.
- Tepsing, P. & Wattanasin, W. (2002). *Lūatlaī toktæng Naī ‘aKhān Chinō Prōtkiŋ Nai Čhangwat Phuket [Decorative Ornament on Facade of Sino-Portuguese Building in Phuket Province]*. Research report. Songkhla: Prince of Songkla University.